

Övergripande ansvarsutövande

Region Gotland

Revisionsrapport

Datum

2011-03-14

Författare

Lars Åke Claesson, projektledare, certifierad kommunal revisor

Ramona Numelin, certifierad kommunal revisor

Mats Renborn, certifierad kommunal revisor

Innehåll

1.	Inledning och revisionsfråga.....	4
2.	Metod och avgränsning	4
3.	Socialnämnden	4
3.1	Uppdraget	4
3.2	Uppdragets fullgörande.....	4
3.3	Nämndens kontroll.....	5
4.	Barn och utbildningsnämnden	5
4.1	Uppdraget	5
4.2	Uppdragets fullgörande.....	5
4.3	Nämndens kontroll.....	6
4.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010	6
5.	Hälso- och sjukvårdsnämnden	7
5.1	Uppdraget	7
5.2	Uppdragets fullgörande.....	7
5.3	Nämndens kontroll.....	8
5.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010	8
6.	Byggnadsnämnden	9
6.1	Uppdraget	9
6.2	Uppdragets fullgörande.....	9
6.3	Nämndens kontroll.....	10
6.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010	10
7.	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	11
7.1	Uppdraget	11
7.2	Uppdragets fullgörande.....	11
7.3	Nämndens kontroll.....	12
7.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010	12
8.	Kultur- och fritidsnämnden	13
8.1	Uppdraget	13
8.2	Uppdragets fullgörande.....	13
8.3	Nämndens kontroll.....	13
8.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010	13

9.	Tekniska nämnden	14
9.1	Uppdraget	14
9.2	Uppdragets fullgörande.....	14
9.3	Nämndens kontroll.....	15
9.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010.....	15
10.	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	16
10.1	Uppdraget	16
10.2	Uppdragets fullgörande.....	17
10.3	Nämndens kontroll.....	17
10.4	Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010.....	17
11.	Kommunstyrelsen.....	18
11.1	Uppdraget	18

1. Inledning och revisionsfråga

En grundläggande tanke i kommunallagen (och i god revisionssed) är att revisionen ska granska all verksamhet årligen. Avsikten är att stämma av hur väl respektive granskningsobjekt (styrelser, nämnder, fullmäktigeberedningar och ledamöterna i dessa) fullgjort sin uppgift.

Kommunallagens uppdrag åt revisorerna utgår från följande: ”Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.”

Revisionsfråga: Har verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt?

2. Metod och avgränsning

Enligt god revisionssed i kommunal verksamhet skall granskningen göras i dialog med nämnden. Huvuddokumentet i granskningen är nämndens styrkort. Dessutom ingår att fullmäktiges särskilda direktiv till nämnderna att granskas. Inför 2010 tillkom en nämnd ; gymnasie och vuxenutbildningsnämnden genom sammanslagning av Lövsta, Folkhögskolestyrelsen, Komvux och gymnasieskolan.

Under 2010 genomfördes vid halvårsskiftet en sammanslagning av stadsarkitektkontoret, tekniska förvaltningen och miljö- och hälsoskyddskontoret. De tre ansvariga nämnderna har dock behållits (byggnadsnämnd, tekniska nämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden).

3. Socialnämnden

3.1 Uppdraget

Förutom nämndens sedvanliga uppgifter i form av Socialtjänstlagen, LSS, och hälso- och sjukvårdslagen beslutades i november uppdraget att ansvara för en sammanhållen hemsjukvård och bostadsanpassning från 1 januari 2011. Dessutom tillkom lagen om valfrihetssystem, LOV.

Socialnämnden hade en budget 2010 för sin totala verksamhet på:

Kostnader: 1 630 771 tkr

Intäkter: 629 521 tkr

3.2 Uppdragets fullgörande

Socialnämnden redovisar ett resultat på 17 500 tkr. Detta är bättre än vid tidigare prognoserna under året. Vid delårsrapport 1 var prognosen 10 mkr, vid delårsrapport var den 8 mkr. Resultatet innebär att nämndens buffert på 9,9 mkr inte har behövt tas i anspråk.

LOV har bl.a. inneburit att nämnden under året måst anpassa sina kvalitetssystem så att de passar både verksamheter i egen regi och externa aktörer. Dessutom har lagstiftningen inneburit ett arbete att

vara neutral vid upphandlingarna. Att utveckla kvalitetssystem är väsentligt ur många aspekter. Svårigheten är dock att det finns en mängd olika system som ska samordnas för att kunna dra lärdomar.

Vi noterar med tillfredsställelse att nämnden, efter flera år, kommit tillrätta med de alltför långa handläggningstiderna för barn och ungdomar.

Nämndens styrkort visar att det finns en rad förbättringsområden inom olika verksamheter. Det förefaller dock som att nämnden har en väl fungerande verksamhet.

3.3 Nämndens kontroll

Nämnden har ingen intern kontrollplan för verksamheterna. Vi förutsätter att en sådan utarbetas.

4. Barn och utbildningsnämnden

4.1 Uppdraget

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott på 7 576 tkr. Det är något sämre än de prognoser som gjordes under 2010 och första gången på flera år som ekonomin inte är i balans. Bidragande orsaker till det negativa resultatet är att kostnaderna för skolskjutsar blev högre än budgeterat och prognostiserat samt att nämnden inte fick genomslag för besparingar på strategiska vakanser i skolkolor.

Under året har organisationen anpassats till dels bodelningen med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och dels helårseffekten av serviceförvaltningens utförande av tjänster. Lagen om Offentliga bidrag på lika villkor innebär att utbetalning till fristående skolor ska vara likvärdig med de resurser som fördelas till de kommunala skolorna och för 2010 medförde den merkostnader om 14 mnkr. Till sammans med ett generellt sparbetning på 11 mnkr och fler barn i verksamheten än vad som budgeterats ställdes stora krav på anpassningar i organisationen, som inte fullt ut kunnat genomföras.

Under hösten 2010 genomförde skolinspektionen tillsyn på alla skolor på Gotland, resultatet redovisades i mars 2011. Skolinspektionen ger erkännanden för ett gott arbete med lärprocessen samtidigt som man riktar kritik mot uppföljning och analys av resultaten och att det är för stora skillnader mellan skolorna, vilket strider mot kravet på likvärdig utbildning.

4.2 Uppdragets fullgörande

Inom perspektivet Brukare/kunder redovisas goda sammanfattande omdömen i enkäter som handlar om delaktighet, inflytande och ansvar. När det gäller lärande är elevernas omdömen något lägre än föregående år även om värdena är höga. När det gäller slutbetygen i grundskolan redovisas måloppfyllelse som helhet, dvs värdet ligger över det modellberäknade sk Salsavärdet. Men olikheten mellan skolorna är stor, vilket också skolinspektionen noterat.

Inom ekonomiperspektivet har inte målet nåtts vare sig när det gäller ekonomi i balans eller när det gäller skapande av buffert. Alla budgetansvariga rapporterar regelbundet avvikelser till nämnden i samband med månads- och delårsrapporter. Det förekommer också att ansvariga kallas till nämnden för muntlig information. I ”Vad kostar verksamheten i din kommun?”, som ges ut av SKL och bygger på kommunernas inlämnande av uppgifter i räkenskapsammandraget, har sedan några år uppmärk-

sammats att kostnader för det som definieras som barnomsorg (1-12 år) vida överstiger en modellberäknad standardkostnad för Gotlands kommun. Revisorerna har uppmärksammat detta i en revisionsrapport och menar att nämnden bör göra ytterligare analyser av orsaken för att säkerställa att ambitionsnivån i verksamheten är rätt.

Resultatet för Medarbetare och ledare når inte upp till målnivåerna när det gäller ledarskap, inflytande, delaktighet och arbetsmiljö. Inte heller har samtliga medarbetare en individuell kompetensutvecklingsplan. Insatserna i nämndens kompetensplan har dock genomförts, bl a genom deltagande i Lärarlyftet och Förskolelyftet. 18 deltagare har avslutat en 3 terminer lång intern rekryteringsutbildning för presumtiva chefer. Förberedelser har gjorts inför de nya reformer som införs den 1 juli 2011.

I perspektivet Processer redovisas det arbete som bedrivits för språkutveckling, kunskapsutveckling, arbete med värdegrunden, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd samt samverkan med andra förvaltningar och organisationer. Ett utvecklingsområde är övergången mellan grund- och gymnasieskolan.

I samhällsperspektivet uppfylls de mål som avser olika rankningar, Gotland har förbättrat placeringarna jämfört med 2009. Även när det gäller godkända betyg nås målet, som är att värdet ska vara lika eller överstiga medelvärdet de tre föregående åren. 89 % av eleverna når minst godkänt i kärnämnen och 82 % når godkänt i alla ämnen. Det finns dock skillnader mellan skolorna, som måste analyseras och åtgärdas för att öka likvärdigheten för eleverna.

4.3 Nämndens kontroll

Under 2010 har revisorerna inte granskat den interna kontrollen inom nämnden. Det finns en internkontrollplan där resultatet av kontrollerna redovisas till nämnden i april.

4.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Personalbemanningen ses över i samband med lärarplaneringen inför varje ny termin. Nämnden har utnyttjat möjligheten till omställning av personal, vars tjänster inte återbesätts. Beslutet att friställa lokaler som strategiska vakanser har inte gett någon besparing i form av lägre hyreskostnader.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Angående skolmåltider gäller under två år ett fast pris för skollunch samtidigt som man samlar underlag i form av statistik och mätvärden för att kunna göra en skarp beställning 2012. Nämnden har skapat en halv tjänst för lärarplanering för att få kontinuitet i arbetet. Man har också skapat en administrativ resurs i förvaltningen för att bättre tillgodose de behov som finns.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Personalbemanningen ses över i samband med lärarplaneringen inför varje ny termin.

5. Hälsa- och sjukvårdsnämnden

5.1 Uppdraget

Nämndens uppdrag bygger på hälso- och sjukvårdslagen vilket nerbrutet innebär att verksamheten ska bedriva en god hälso- och sjukvårdsvård på lika villkor. Budgeten för 2010 var följande:
Kostnader: 1 574 552 tkr   Intäkter: 446 278 tkr

5.2 Uppdragets fullgörande

Hälsa och sjukvårdsnämnden redovisar ett resultat motsvarande -51 400 tkr för 2010.

Om man summerar det ekonomiska uppdraget för mandatperioden (2007-2010) får vi följande bild av nämnden.

Nettobudgetens utveckling: 136 mnkr dvs. fullmäktige utökat ramen med detta belopp
Resultat: - 151 mnkr dvs. förutom ovanstående utökning har nämnden
överskridit sin ram med detta belopp

Verksamheternas uppdrag behöver utvecklas och tydliggöras. Detta har också uppmärksammats av såväl hälso- och sjukvårdsledningen, nämnden samt kommunstyrelsen. Huvudanledningen till detta är att det måste bli möjligt att styra och följa upp verksamheten på ett rimligt sätt. Idag vet nämnden inte vilka resurser som erfordras för att driva de olika verksamheterna.

HSN`s resultat för 2010 uppgår till -51,4 mnkr. Vid en närmare granskning av kvittensförfarandet av 2010 års budget mellan ledningen för hälso- och sjukvården (HSN`s ordförande och hälso- och sjukvårdsdirektör) och kommunledningen (KS ordförande och regiondirektör) framgår bl. a. följande skrivning: "Budgetramen får inte överskridas*". * innebär: Utgångspunkten för hälso- och sjukvårdsnämnden är att ekonomin skall vara i balans vid utgången av 2011."

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2010-05-27 fattade styrelsen bl a följande beslut (§132) avseende delårsrapport i hälso- och sjukvårdsnämnden: Omställningsarbetet ska nå målet ekonomisk balans 2011.

Ovanstående innebär att kommunstyrelsen lyft av HSN ansvaret/uppdraget att hålla budgetramen 2010. Vid närmare kontroll av kommunfullmäktiges handlingar framgår att fullmäktige inte fattat något beslut om detta. Därmed kvarstår det ursprungliga uppdraget från fullmäktige att HSN skall hålla budgetramen!

Vår sammanlagda bedömning är därför att kommunstyrelsen brutit mot kommunallagen genom att fatta ett beslut som de inte har befogenhet att göra (endast fullmäktige har denna rätt). Kommunstyrelsen är därför värd klander.

Vidare måste framhållas att eftersom Ks beslut var felaktigt har HSN inget mandat att överskrida budgeten 2010. HSN borde ha insett detta (även om man handlat i god tro) och även de är värda viss klander.

5.3 Nämndens kontroll

Nämnden har ingen intern kontrollplan för verksamheterna. Vi förutsätter att en sådan utarbetas.

5.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan ”hämtas hem”. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Ett omfattande omställningsarbete har genomförts inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen under hela 2010. En helt ny organisation har tagits fram med mål att arbeta processinriktat och med fokus på patientflöden. Nedan beskrivs ett axplock av insatser som genomförts för översyn och åtgärder gällande arbetsprocesser och bemanning.

Effektivisering av arbetsprocesser:

- Förberedelser inför en processinriktad matrisorganisation med fokus på patientens väg genom vården
- Översyn av interna kontroller inom PA-området där brister gällande efterlevnad av rutiner och riktlinjer kunde identifieras.
- Översyn och förslag på förändring av jour- och beredskapslinjer för läkare. Beslut tas 2011.
- Nationell satsning Sjukvårdsmiljarden har resulterat i översyn och framtagande av riktlinjer och förslag på rutiner för att effektivisera sjukskrivningsprocessen i samverkan med Försäkringskassan.
- Konsultrapport ”Budget i balans”. Översyn som började vården 2010 med syfte att ta fram förslag på hälso- och sjukvården ska kunna minska nettokostnaden med minst 50 mkr. Beslut om åtgärder tas 2011.
- Effektivisering av operationsprocessen.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Serviceförvaltningens tjänster utnyttjas i den mån vi har tillgång till den. Under 2010 har extra stöd från serviceförvaltningen köpts inom ekonomi- och personalområdet i samband med den stora omorganisation som planeras och genomförts under 2010. Stor del av utveckling och effektivisering sker i serviceförvaltningen vilket kommer samtliga verksamheter till gagn.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Under 2010 har det största beaktandet i rationaliseringsarbetet varit möjligheten till avgångsvederlag. Ett stort arbete har lagts ned på att identifiera tjänster som faller inom kraven på att minska personal med hjälp av avgångsvederlag. Att beakta pensionsavgångar och naturlig rörlighet är alltid en del av arbetet i samband med rationaliseringsarbete, så även 2010.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nyanställning och återbesättning har inom hälso- och sjukvården skett med restriktivitet i form av anställningsstopp under hela 2010. Omfördelning av övertalig personal har skett via resursteamet. Vid rekryteringsbehov har varje anställning prövats i ett dispensförfarande.

6. Byggnadsnämnden

6.1 Uppdraget

Byggnadsnämnden redovisar ett överskott på 588 tkr. År 2010 präglades framförallt av flytten till Visborg och sammanslagningen till en gemensam Samhällsbyggnadsförvaltning. För att förbereda den kommande organisationen har ett stort internt arbete pågått för att nå möjligheter till samordning och effektivisering av verksamheten. 2010 års planverksamhet hade ett fortsatt fokus på översiktlig planering. Den nya översiktsplanen för Gotland "Bygg Gotland" antogs under året. Fördjupade översiktsplaner för såväl Storsudret som Fårö har utvecklats under året.

6.2 Uppdragets fullgörande

Kundmottagningen på Visborg klarar inte den servicenivå som tidigare tillhandahölls på stadsarkitektkontoret. Många kunder påtalar den dåliga tillgängligheten i de nya lokalerna. Jämfört med tidigare så är kundmottagningen en klar försämring och förändringar behövs. Direktnummer till Stadsarkitektkontorets kundtjänst saknas t.ex. En kundtjänstutredning har påbörjats för att lösa problemen. Verksamheten *fysisk planering* har liksom föregående år ett negativt budgetutfall med -0,6 mkr (år 2009 var utfallet -0,9 mkr). Förklaringen till underskottet är att det finns planuppdrag som inte är reglerade ekonomiskt. Ett exempel är översiktsplanen. Den kommunövergripande GIS-verksamheten är enligt årsredovisningen ofinansierad. Totalt sett så gäller det kostnader på c:a 1,5-2,0 mkr. Huvudmannaskap och finansiering skall lösas under innevarande år.

Inom ramen för Samhällsbyggarförvaltningen pågår ett arbete med att skissa på exploateringsbudget. Kostnader för planeringsprocessen bör ingå i budget och redovisning för exploateringsverksamheten.

Under året har verksamhetens processer utvecklats och nya rutiner införts inom flera områden. Processerna har dokumenterats i form av scheman. Den nya plan- och bygglagen kommer att påverka förvaltningens processer.

I jämförelse med 2009 års enkät är medarbetarna i förvaltningen mindre nöjda. Förklaringen till det är flera bl.a. att mätningarna gjordes för tidigt efter sammanslagningen. Svackan kanske är naturlig pga. att det blivit en större förvaltning.

Målsättningen är att bygglovritningar skall finnas tillgängligt via kommunens kundmottagning på Visborg, men även på sikt via kommunens webbplats.

Ärendebalansen för Kart och mät har ökat från 129 ärenden till 207 ärenden vilket bl.a. förklaras av vakanser. Ärendebalansen den 3 mars 2011 uppgick till 190 ärenden. Under 2010 så har förvaltningen övergått till ett nytt kartsystem, vilket påverkat ärendebalansen.

Verksamhet 2122 *Världsarvet* har budgeterade kostnader med -1620 tkr och ett utfall på -4995 tkr. Förklaringen till den stora avvikelsen är projekteringen av Stora torget i Visby.

6.3 Nämndens kontroll

Under 2010 så har den interna kontrollen inte granskats inom nämnden.

6.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Stadsarkitektkontoret arbetar intensivt för att se över processerna och bemanningen för att säkra rationaliseringsvinster. Besparingsbetingen har genomförts för 2010 men ökade kostnader beroende på politiska beslut och klimatfaktorer har gjort att vissa delar inte gett genomslag för 2010.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Serviceförvaltningens tjänster utnyttjas i den mån ett serviceutbud erbjuds.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Tekniska förvaltningen samordnar hela förvaltningen inklusive stadsarkitektkontoret och följer direktiven gällande pensionsavgångar och rörlighet.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nyanställningar och återbesättningar detaljgranskas i varje enskilt fall. Direktiven från ledningskontoret följs.

Ledningskontoret får i uppdrag att löpande följa utvecklingen av återbesättning av tjänster i relation till pensions- och tjänsteavgångar. Hur har kommunstyrelsen följt direktivet 2010?

Ledningskontorets roll när det gäller återbesättning av tjänster mm följs såtillvida att frågorna aktivt diskuteras mellan representanter för Ledningskontoret och Samhällsbyggarförvaltningen.

7. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

7.1 Uppdraget

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden redovisar ett överskott på 4 387 tkr. Den nya nämnden påbörjade sitt arbete den 1 januari 2010. En uttalad ambition är att skapa samverkan mellan de utbildningar som verkar inom nämndens ansvarsområde. En utredning om detta påbörjades hösten 2010 och resultatet ska redovisas för nämnden i mars 2011.

7.2 Uppdragets fullgörande

Inom perspektivet Brukare/kunder redovisas en del resultat och i ett fall en jämförelse med riket. Dock saknar flera styrtaal en mätbar ambitionsnivå. Nämnden avser att under 2011, utifrån de mätningar som gjorts, fastställa vilken målnivå förvaltningen ska styra mot det kommande året. Inom folkhögskolan redovisas en hög kundtillfredsställelse.

Ekonomiperspektivet har nått målet positivt resultat. Dock var ingen buffert inlagd i budgeten. Överskottet har uppstått genom att färre elever har valt fristående skolor eller studier på fastlandet. Det finns resultatenheter med överskott och resultatenheter med underskott. Störst underskott har Christopher Polhem gymnasiet (CPG) som redan i början av året hade obalans i ekonomin och behöver anpassa sin organisation. Nu har ett åtgärdsprogram tagits fram som siktar på balans läsåret 2011/2012. Det finns svårigheter i att prognostisera resultatet i förvaltningen eftersom en tredjedel av verksamheten i gymnasieskolan inte är helt känd förrän i början av höstterminen.

Medarbetare och ledare ger en del goda vitsord i medarbetarenkäten, målet är att värdena ska motsvara värdet för kommunen som helhet och det gör de i några fall. Även här finns styrtaal som inte redovisas i förvaltningsberättelsen. När det gäller kompetensutvecklingsplaner ligger dock värdena under genomsnittet för kommunen.

I perspektivet Processer redovisas bl a elevernas kunskapsresultat med jämförelser med riket. Ytterligare styrtaal kommer att publiceras i vårens kvalitetsredovisning. Målsättningen där är att 80 % av samtliga redovisade resultatmått ska vara bättre än riket samt att 10 % av resultatmått ska tillhöra de 10 % bästa i riket.

I samhällsperspektivet uppfylls de mål som redovisas. Ett styrtaal kan ännu inte redovisas och inom folkhälsoområdet ska styrtaal tas fram i samverkan med folkhälsostrategi.

7.3 Nämndens kontroll

Under 2010 har revisorerna inte granskat den interna kontrollen inom nämnden. Genom köp av tjänst från serviceförvaltningen hade nämnden kommit överens om att en internkontrollplan skulle tas fram. Någon sådan har nämnden inte fått.

Som verksamhetsansvarig och betalande hyresgäst av F-huset på Sävetomten fick förvaltningen i slutet av året ta emot ett föreläggande om vite med 800 tkr om man inte lämnade mätvärden på luft och buller till arbetsmiljöverket. Att läget var så allvarligt var okänt för förvaltningen, som ändå har lyckats förhålla ärendet så att ett nytt datum, i augusti 2011 är satt, med fördubblat vitesbelopp.

7.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Den nya nämnden startade med en budget med inbyggt sparbetning. Ett ytterligare sparpaket var på väg fram till nämnden hösten 2010. När elevernas val var fastlagda pekade dock prognoserna på ett positivt resultat, varför några ytterligare besparingar inte var aktuella. Nämnden har utnyttjat möjligheten till omställning av personal för 11 personer, vars tjänster inte återbesätts. Vid förhandling om uppsägning av övertalig personal fördröjdes förhandlingarna av att det inte fanns korrekta uppgifter om anställningstid.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nämnden har köpt tjänster inom områdena skolmåltid, IT-tjänster, personaltjänster, löneadministration, ekonomiadministration, ekonomikonsult samt upphandling. 20 % tjänst som ekonom har inte resulterat i överenskommen internkontrollplan. Kostnaderna för skolmåltider för gymnasieskolan har ökat med 540 kr/elev och år.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Förvaltningen har tagit fram en översikt över framtida pensionsavgångar. Svårigheten att planera framtida personalbehov är starkt kopplade till en ny skollag och en ny gymnasiereform som ställer nya och högre krav på kommunerna vid anställning av lärare.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Stor restriktivitet tillämpas och där osäkerhet råder uppmanas rektorerna att om möjligt anställa tidsbegränsat. Den stora väntade elevminskningen och bredden i den nya gymnasieskolan innebär att

organisationen från ett år till ett annat kommer att variera och att risk för övertalighet kommer att vara ett bestående problem.

8. Kultur- och fritidsnämnden

8.1 Uppdraget

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett underskott på 68 tkr. Hyreskostnader har varit lägre än budgeterat och tjänster har vakanshållnits. Man prioriterar dock bemanning i verksamheter som har direkt kontakt med kunderna. Under 2010 genomfördes en organisationsöversyn som tydligt har definierat uppdraget och kommunfullmäktige har fastställt en regional kulturplan inom ramen för den så kallade Kulturkofferten som bygger på samverkan med Statens kulturråd.

8.2 Uppdragets fullgörande

Sammantaget redovisar nämnden ett gott ekonomiskt resultat och hög måluppfyllelse i de olika perspektiven i styrkortet.

Inom perspektivet Brukare/kunder redovisas fortsatt goda resultat i årets brukarenkäter. En av de stora kundanpassningarna som genomförts under året är införandet av fältfritidsledare som arbetar i Tjelvar- och Bingebyområdet.

Ekonomiperspektivet har nått målet positivt resultat. Dock har ingen buffert kunnat skapas i budgeten. Det har varit stor återhållsamhet och medvetenhet på varje avdelning. Under året har många omprövningar skett.

Medarbetare och ledare ger goda vitsord i medarbetarenkäten. Värdet är dock något lägre än för 2009 vilket till viss del tillskrivs den långdragna organisationsöversynen.

Perspektivet Processer redovisar ett delvis uppfyllt mål. En del kartläggningar genomfördes i samband med organisationsöversynen och mer systematik i kartläggningarna är ett utvecklingsområde.

I samhällsperspektivet redovisas uppfyllda mål främst utifrån årets medborgarenkät som ger uttryck för att tjänsteutbudet bidrar till både hög livskvalitet och regional attraktivitet.

8.3 Nämndens kontroll

Under 2010 har revisorerna inte granskat den interna kontrollen inom nämnden. Nämnden har sedan ett par år en internkontrollplan och enligt uppgift genomförs de kontroller som där står. Någon redovisning till nämnden har dock inte skett.

8.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden följt direktivet 2010?

I samband med organisationsöversynen fattades beslut om vissa ändringar i organisationen.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nämnden har köpt tjänster inom områdena personal och information. På grund av det långa avståndet mellan Lövsta och Visborg kan man inte delta i systemet för registrering av handlingar, tekniken medger inte det. Därför utför nämnden själv den uppgiften.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Pensionsavgångar beaktas och man försöker undvika uppsägningar.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Alla tjänster som inte har direkt kontakt med kunderna vakanshålls. En del av dessa är en besparing till år 2011.

9. Tekniska nämnden

9.1 Uppdraget

Tekniska nämnden redovisar ett underskott på -13,2 mkr. Tekniska nämndens verksamheter har genomfört fler besparingsåtgärder men ett antal omständigheter har ändå medfört att resultatet har påverkats negativt. Detta främst i första hand av följande orsaker:

Uteblivna P-avgifter (beslut i TN)	- 5 mkr
Merkostnader snörik vinter (nov-dec)	- 5 mkr
Bostadsanpassning	-1,5 mkr
Underskott VA-verksamhet	-5,5 mkr
Underskott Avfallshantering	-2,1 mkr
Uteblivna hyresintäkter pga. konkurs	-1,8 mkr

9.2 Uppdragets fullgörande

Kostnadstäckningsgraden för Tekniska Nämnden ligger för andra året i rad på c:a 84 %. Förklaringen till att den sänkts från c:a 90% till nuvarande nivå är att städverksamheten flyttats till Serviceförvaltningen.?

Nettokostnaderna för väghållning har ökat med 38 % till totalt 53,7 mkr. Förklaringen till de ökade kostnaderna för vinterväghållningen. Enligt Tekniska förvaltningen så har fakturor för snöröjningen blivit korrekt bokförda på 2010.

Investeringsbudgeten inom Vård- och omsorg överskrids med totalt 26,5 mkr. Förklaringen till avvikelserna är att utgifter för Klostergården som skall säljas.

Parkeringsverksamheten visar på ett underskott på -5,2 mkr. Budgeten för intäkterna 2010 uppgår till 12,1 mkr. Vid budgetens upprättande gjordes antaganden om en 50 procentig beläggning. Budgetavvikelsen för VA uppgår till -5,5 mkr netto. VA-taxan har höjts med 8 % från 2011 vilket kommer att innebära ökade intäkter. Budget och utfall för kostnader visar på en avvikelse med 11,7 mkr. Justeringar av VA-budgeten 2011 kommer att göras.

Avfallshanteringen redovisar ett underskott med totalt -2,1 mkr netto. Renhållningstaxan har justerats med 7 % inför 2011 och kommer i fortsättningen att indexregleras (renhållningsindex).

Det finns ingen redovisning av budget och utfall vad gäller Periodiskt underhåll. Enligt Tekniska förvaltningen så behöver frågor om periodiskt underhåll lyftas upp på bordet. Mer åtgärder går nu till akut underhåll istället för planerat underhåll.

Verksamheten som benämns Världsarvet har budgeterade kostnader med -1620 tkr och ett utfall på -4995 tkr. Förklaringen till avvikelserna är det pågående projektet med att rusta upp Stora torget i Visby.

Utförda kundundersökningar tyder på en fortsatt relativt god kundnöjdhet för flertalet verksamhetsområden.

9.3 Nämndens kontroll

Under 2010 så har den interna kontrollen inom avfallshanteringen granskats. Granskningen visade att det fanns brister i den interna kontrollen.

Antalet färdtjänstresor minskar samtidigt som antalet sjukresor ökar kraftigt. Årsredovisningen innehåller ingen analys av utvecklingen och det förklaras av att ansvar för budget och verksamhet inte är kopplade till varandra. Det är hälso- och sjukvårdsförvaltningen som är ansvarig för besluten om sjukresor och tekniska förvaltningen ansvarar för budgeten.

9.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Tekniska förvaltningen arbetar intensivt för att se över processerna och bemanningen för att säkra rationaliseringsvinster. Besparingsbetingen har genomförts för 2010 men ökade kostnader beroende på politiska beslut och klimatfaktorer har gjort att vissa delar inte gett genomslag för 2010.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Serviceförvaltningens tjänster utnyttjas i den mån ett serviceutbud erbjuds.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Tekniska förvaltningen samordnar hela förvaltningen och följer direktiven gällande pensionsavgångar och rörlighet.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nyanställningar och återbesättningar detaljgranskas i varje enskilt fall. Direktiven från ledningskontoret följs.

Ledningskontoret får i uppdrag att löpande följa utvecklingen av återbesättning av tjänster i relation till pensions- och tjänsteavgångar. Hur har kommunstyrelsen följt direktivet 2010?

Ledningskontorets roll när det gäller återbesättning av tjänster mm följs såtillvida att frågorna aktivt diskuteras mellan representanter för Ledningskontoret och Samhällsbyggarförvaltningen.

10. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

10.1 Uppdraget

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett överskott med 92 tkr. Enligt nämndens årsredovisning är verksamhetens ekonomi i balans och under mandatperioden har en budgetbuffert kunnat uppnås. I det redovisade överskottet saknas kostnader för avdelningschefen, vilket innebär att nämndens utfall egentligen skulle varit negativt.

Det intensiva arbete som utförts för att ta fram nya taxor och övergången till riskbaserat system i taxeprovningsen har börjat ge resultat. Kostnadstäckningsgraden är bättre och systemet kan användas som en åtgärd att förbättra företags och enskildas motivation till bättre miljöarbete. Konstruktionen ligger också till grund för kommande förändringar avseende behov, resurs och finansiering. Det har dock förelegat ottydlighet i den ekonomiska uppföljningen vilket förklaras av omorganisationen.

10.2 Uppdragets fullgörande

Miljö- och hälsoskyddskontorets kunder är inte nöjda med tillgängligheten, vilket kan förklaras av flytten till nya lokaler samt det nya ärendehanteringssystemet. I de lokaler förvaltningen var tidigare var dörrarna öppna för kunderna när de kom. I dag är dörrarna låsta vilket kan vara ett problem.

Det intensiva arbete som utförts för att ta fram nya taxor och övergången till riskbaserat system i taxeprovningsen har börjat ge resultat. Det innebär att det finns olika riskklasser i taxan och moroten för företag/sökande är att nå de lägre riskklasserna som innebär lägre avgifter.

I samband med planering av flytten redovisade tidigare förvaltningen starka önskemål om enskilda rum vilket enligt årsredovisningen i stort sett förbisetts. Detta har medfört svårigheter vid handläggning av ärenden samt i vissa fall arbetsmiljöproblem. Problem som uppstått är bl.a. buller eftersom många av personalen sitter i öppna kontorslandskap. Det är en brist på mötesrum vilket resulterat i att man står i korridorer och pratar. En av de anställda arbetar nu delvis på distans hemifrån pga. arbetsmiljöproblemen.

Oron för att handläggarna skall bli jäviga i en mängd ärenden är påtaglig. Oron bottnar i den konstruktion som föreslagits för Samhällsbyggnadsförvaltningens organisation. För att undvika jävssituationer finns det åsikter om att det hade varit bättre med två förvaltningar, en bygg- och miljöförvaltning och en teknisk förvaltning.

Antalet diarieförda ärenden har minskat från 4 384 st. 2009 till 3 320 st. år 2010. Den kraftiga minskningen förklaras av att antalet kompostansökningar minskat efter införande av den nya renhållningsförordningen.

När Samhällsbyggnadsförvaltningen startade den 1 juli 2010 valde man att låta strukturerna för "gamla" förvaltningar vara kvar, utan justering för den nya organisationen. Konsekvensen är att Myndighetsavdelningen inte har kunnat följa upp avdelningens resultat på ett tillfredsställande sätt. Ett budget- och prognosverktyg ska nu börja användas i kombination med att en extern konsult ska se över redovisningens uppbyggnad. Budget- och prognosverktyg har redan anskaffats av kommunen och förvaltningen ville det redan innan förvaltningen startade. Nuvarande tidplan är att förvaltningen skall börja använda verktyget hösten 2011, vilket innebär att uppföljningen kommer att vara svår även under 2011.

10.3 Nämndens kontroll

I åtgärdsplanen för 2009 framgick att ett internkontrollsystem skulle utarbetas under 2010. Arbetet med införandet lades ned under 2010 pga. flytten och omorganisationen. Ett system för intern kontroll saknas men man anser ändå att det finns kontroll på arbetsuppgifterna.

10.4 Kommunfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna 2010

Kommunfullmäktiges direktiv redovisas i kursiv stil och svaren under.

Nämnderna ska fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och bemanning för att säkra att rationaliseringseffekter och därmed ålagda besparingsbeting kan "hämtas hem". Hur har nämnden

följt direktivet 2010?

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen arbetar intensivt för att se över processerna och bemanningen för att säkra rationaliseringsvinster. Besparingsbetingen har genomförts för 2010 men ökade kostnader hänförliga till omorganisationen och flytt har gjort att vissa delar inte gett genomslag för 2010.

Nämnderna ska utnyttja serviceförvaltningens tjänster för effektivisering av egna arbetsprocesser och för undvikande av suboptimering. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Serviceförvaltningens tjänster utnyttjas tyvärr endast i liten omfattning eftersom Samhällsbyggnadsförvaltningen har en intern resurs- och utvecklingsavdelning.

Nämnd/förvaltningsledning ska samordnat för hela förvaltningen beakta potentialen i pensionsavgångar och naturlig rörlighet i rationaliseringsarbetet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen följer direktiven gällande pensionsavgångar och rörlighet.

Nyanställning och återbesättning av tjänster ska ske med mycket stor restriktivitet. Hur har nämnden följt direktivet 2010?

Nyanställningar och återbesättningar detaljgranskas i varje enskilt fall. Direktiven från ledningskontoret följs.

11. Kommunstyrelsen

11.1 Uppdraget

De tre förvaltningar som hör till kommunstyrelsen (ledningskontoret, serviceförvaltningen och räddningstjänsten) redovisade sina uppdrag och uppdragens fullgörande. Inget speciellt av revisionell vikt noterades förutom följande.

- Serviceförvaltningen: När man presenterade vilka förvaltningens kunder är och hur mycket de köpte 2010 framkom att Sbf köpte mycket lite av förvaltningen. Orsaken visade sig vara att SBF behållit ca 35 personer i resursteamet och att de alltså inte ingått i överflyttningen av personal när serviceförvaltningen bildades för två år sedan.
- Räddningstjänsten: har betydande problem att rekrytera till deltidsbrandkårerna. På sikt kan utvecklingen innebära att fler måste rekryteras på heltid. Räddningstjänsten har inte fått betalt av HSN fullt ut för utryckningar ”i väntan på ambulans”. Detta förefaller märkligt! Den tredje noteringen var att räddningschefen flaggade för att ekonomin inte kommer att hålla under 2011 om inte omprioriteringar kan göras inom samhällsbyggnadsförvaltningen.
- Ledningskontoret: i uppdraget som omfattar koncernstyrning mm har vi noterat att kommunstyrelsen fattat ett beslut avseende HSN som man inte har rätt att fatta. HSN`s resultat för 2010 uppgår till -51,4 mnkr. Vid en närmare granskning av kvittensförfarandet av 2010 års budget mellan ledningen för hälso- och sjukvården (HSN`s ordförande och hälso- och sjukvårdsdirektör) och kommunledningen (KS ordförande och regiondirektör) framgår bl. a. föl-

jande skrivning: "Budgetramen får inte överskridas*". * innebär: Utgångspunkten för hälso- och sjukvårdsnämnden är att ekonomin skall vara i balans vid utgången av 2011."

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2010-05-27 fattade styrelsen bl a följande beslut (§132) avseende delårsrapport 1 hälso- och sjukvårdsnämnden: Omställningsarbetet ska nå målet ekonomisk balans 2011.

Ovanstående innebär att kommunstyrelsen lyft av HSN ansvaret/uppdraget att hålla budgetramen 2010. Vid närmare kontroll av kommunfullmäktiges handlingar framgår att fullmäktige inte fattat något beslut om detta. Därmed kvarstår det ursprungliga uppdraget från fullmäktige att HSN skall hålla budgetramen!

Vår sammanlagda bedömning är därför att kommunstyrelsen brutit mot kommunallagen genom att fatta ett beslut som de inte har befogenhet att göra (endast fullmäktige har denna rätt). Kommunstyrelsen är därför värd klander.

Vidare måste framhållas att eftersom Ks beslut var felaktigt har HSN inget mandat att överskrida budgeten 2010. HSN borde ha insett detta (även om man handlat i god tro) och även de är värda klander.